

GECEKONDU TURİZMİ ÜZERİNE SİSTEMATİK BİR DERLEME

Derleme Makale

Çiğdem MUTLU¹, Tuba ŞAHİN ÖREN²

ÖZET

Küreselleşen dünyada değişim ve gelişimler birçok endüstriyi değişime yöneltmektedir. Turizm de değişen ve gelişen dünyada sürekli ilgi odakları değişen, daha çok merak eden turistlere farklı turizm ürünleri sunmak durumundadır. Turist hareketlerinin yönünün genellikle doğal, kültürel vb. özellikleri olan destinasyonlar olduğu bilinmesine rağmen, 1990'lı yılların ortalarından itibaren gelişen gecekondur turizmi önemli turizm türleri arasında yerini almıştır. Buna istinaden, gecekondur turizmi, turistik hareketlerin yoksul, fakir olarak bilinen destinasyonlara yönelmesiyle ortaya çıkan ziyaretleri olarak ifade edilir. Gecekondur turizmini alan yazında bir bütün olarak inceleyen çalışmaların görece az olması nedeniyle sistematik derleme aracılığıyla bir çalışma yapılarak, gecekondur turizmi ile ilgili eksikleri ortaya çıkarmak çalışmanın amacı olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda, çalışmanın evreni, Gecekondur turizmi kapsamında araştırma gerçekleştiren 31 makaleden oluşmaktadır. Gecekondur turizmi ile ilgili akademik makaleler aracılığı ile bütüncül bir şekilde ortaya çıkarmak amacıyla sistematik derleme yöntemi aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda, Gecekondur turizmi ile ilgili gerçekleştirilen çalışmaların ağırlıklı olarak 'Turizm Deneyimi' ve 'Turizm Pazarlaması' üzerine olduğu görülmektedir. Ayrıca, gecekondur turizmi ile ilgili çalışmaların 2011 ile 2021 yılları arasında yayımlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Turist Davranışları, Gecekondur, Gecekondur Turizmi.

JEL Sınıflama Kodları: L83, L89, Z32

A SYSTEMATIC REVIEW ON SLUM TOURISM

Review Article

ABSTRACT

Changes and developments in the globalizing world lead many industries to change. In a changing and developing world, tourism has to offer different tourism products to tourists who are constantly changing their focus of attention and are more curious. The direction of tourist movements is usually natural, cultural, etc. Although it is known that there are destinations with special features, slum tourism, which has developed since the mid-1990s, has taken its place among the important tourism types. Based on this, slum tourism is expressed as the visits of touristic movements to the poor, known as poor destinations. Due to the relatively few studies examining slum tourism as a whole in the

¹ Öğr. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Meslek Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı, cigdem.mutlu@deu.edu.tr, orcid.org/0000-0002-0033-4110

² Öğr. Gör., Uşak Üniversitesi, Banaz Meslek Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı, tuba.sahin@usak.edu.tr, orcid.org/0000-0003-0899-9421

“Mutlu, Ç. ve Şahin Ören, T. (2021). Gecekondur Turizmi Üzerine Sistematik Bir Derleme, *International Journal of Contemporary Tourism Research*, Vol 5: No: 2, p.182-190, doi: 10.30625/ijctr.1020327”

*Makale Gönderim Tarihi:*07.10.2021

Kabul Tarihi: 16.12.2021

literature, it has been determined as the aim of the study to reveal the deficiencies related to slum tourism by conducting a study through a systematic review. In this context, the universe of the study consists of 31 articles that carry out research within the scope of slum tourism. It was carried out through a systematic compilation method in order to reveal it in a holistic way through academic articles about slum tourism. As a result of the study, it is seen that the studies on slum tourism are mainly on Tourism Experience and Tourism Marketing. In addition, it was concluded that studies on slum tourism were published between 2011 and 2021.

Keywords: Tourism, Tourist Behavior, Slum, Slum Tourism.

JEL Classification Code: L15, L83, L84

GİRİŞ

Turizm, küreselleşen dünyada değişikliklere uyum sağlamak amacıyla sürekli olarak pazarda yeni turizm ürünleri ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Turizm, yeni yerler keşfederek turizm ürününü çeşitlendirir ve turiste yeni turizm çeşitleri sunar. Bu bağlamda, ortaya çıkan ve talebi giderek artan turizm çeşitlerinden biri de gecekondu turizmidir.

Gecekondu olgusunun, her zaman şehrin 'karanlık', 'alçak' ve 'bilinmeyen' yanını simgelediği görülür. Gecekondu alanlarına burjuva bakış açısı ise bu destinasyonların daima 'öteki' olarak ayrıştırılan yerler olduğu yönündedir. Bununla birlikte, eğlence amaçlı gecekondu destinasyonlarını ziyaret etmek her zaman 'öteki' ni deneyimlemek isteğinden kaynaklanmıştır (Steinbrink, 2012: 213-214).

Küreselleşme ile hızlı değişen ve gelişen dünyada tüketici davranışlarını da sürekli yön değiştirmektedir. Turizm endüstrisi de kendi özellikleri gereği bu değişim ve gelişimlerden en çok etkilenen endüstriler arasında yer almaktadır. Turizm, soyut olması, denenebilir özelliğine sahip olmasını engellemektedir. Bu nedenle, teknolojinin gelişmesiyle birlikte, insanlar web sayfaları üzerinden önceden deneyimlemese de her bilgiye ve görsele ulaşabilme imkânı elde etmişlerdir. Böylece, merak duyguları ve farklı destinasyonlara gitme isteği daha da artmıştır. Buna istinaden, turistik davranışların sürekli farklı turizm çeşitlerine yöneldiği belirlenmiştir.

Turizm, değişen ve dönüşen dünyada, merakları artan, sürekli yeni yerler keşfetme, görme isteği içerisinde olan bireylere hizmet sunmaktadır. Bu bağlamda, turistler, çekici, doğal, cezbedici vb. nitelikleri olan destinasyonlar dışında artık daha farklı olarak gecekondu, yoksul, getto olarak bilinen yerlere de seyahat etmek arzusu içine girmişlerdir. Gecekondu olarak bilinen bu destinasyonlara olan ilginin artmasıyla da gecekondu turizmi ortaya çıkmıştır.

Gecekondu turizmine olan talebin artmasıyla da seyahat acentaları, tur operatörleri bu destinasyonlara turlar düzenlemeye başlamışlardır (Yıldız ve Yıldız, 2018: 974).

Gecekondu kavramı, bir buçuk yüzyıldır belirli bir sosyal pratiği tanımladığı bilinmektedir. Gecekondu gezintileri, aslında üst gelir grubunun boş vakitlerinde yoksul olarak bilinen kentleri ziyaret etmeleri olarak açıklanır. Bu uygulamanın kökeninin de özellikle modern, diğer bir deyişle kent, turizminin geliştiği İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'ne dayandığı bilinmektedir (Steinbrink 2012: 218). Gecekondu turizmi, orta ve üst sınıfın turistik harcamalarında fakir, yoksul yerlerdeki insanlara yardımcı etmek amacı ile gerçekleştirilen bir turizm faaliyetidir (Toker, 2019: 3029).

Gecekondu turizmini algılamak, turistleri bu destinasyonlarda ilgisini çeken, ziyarete motive eden faktörleri belirlemekten geçmektedir. Bu bağlamda, ziyaret edecekleri destinasyonlarla ilgili sahip oldukları imaj, çağrışım vb. durumlarla ilgili olduğu söylenebilir (Kieti and Magio 2013: 37-40). Bununla birlikte, gecekondu turizmi, turistlerin gecekondu mahallelerini ziyaret ederek, bu destinasyonları, yerel halkı, yaşam biçimlerini tanımaya çalıştıkları ve deneyimledikleri hızla büyüyen bir turizm çeşididir (Sarrica, Rega, Inversini and Norton: 202: 1-2).

1990'lı yıllarının ortalarında, bazı gelişmekte olan ülkelerin metropollerinde yeni bir turizm şekli ortaya çıktı. Turizmin bu çeşidi, ilgili şehrin daha dezavantajlı olan yerlerine ziyaretlerini içermektedir. Yoksul, fakir veya gecekondu turizminin en önemli örnekleri arasında büyük ölçüde Hint metropollerini Hint metropollerini Kalküta, Mumbai ve Delhi, Güney Afrika'nın Johannesburg ve Cape Town kentleri ile Brezilya'daki Rio de Janeiro yer almaktadır (Rofes, 2010: 421).

YÖNTEM

Para kazanma amacının dışında herhangi bir motivasyon aracılığıyla insanların sürekli yaşadıkları yerleri kısa sürelerle terk etmelerine ilişkin döngüsel faaliyetler bütünü turizm kavramını açıklar niteliktedir. Çoğunlukla dinlenme, eğlence, deniz-kum-güneş vb. gibi motivasyon unsurları insanları turizm faaliyeti gerçekleştirmeye yönlendirmektedir. Ancak bazı turizm faaliyetleri genel kabul gören motivasyonların dışına çıkarak sıra dışı bir özellik kazanmaktadır. Bu sıra dışı örneklerden biri de sefalet içinde yaşayan insanların hayatlarını görmek, öğrenmek amacıyla turizm faaliyeti gerçekleştirmeyi içeren “Gecekondu Turizmi” olarak görülmektedir (Toker, 2019: 3029). Gecekondu turizmini alan yazında bir bütün olarak inceleyen çalışmaların görece az olması nedeniyle sistematik derleme aracılığıyla bir çalışma yaparak; söz konusu turizm çeşidine bütüncül bir bakış getirmek ve alan yazındaki Gecekondu turizmi ile ilgili eksikleri ortaya çıkarmak çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Gecekondu turizmi ile ilgili bütüncül bir bakış açısı getirecek olması ve alan yazındaki eksiklerin tespit edilmesi çalışmanın önemini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda, “Gecekondu turizmi kapsamında gerçekleştirilen akademik makaleler aracılığı ile bütüncül bir bakış açısı ortaya konabilir mi?” araştırmanın temel sorusu olarak belirlenmektedir. Çalışmanın temel amacına ulaşabilmek ve araştırma sorusunu cevaplayabilmek için araştırmanın çerçevesi ve araştırmanın alt soruları aşağıdaki gibi oluşturulmuştur;

Araştırmanın Çerçevesi;

- Değerlendirmeye, Gecekondu turizmi üzerine gerçekleştirilen akademik makaleler dahil edilmektedir.
- Söz konusu akademik çalışmaların tamamına ulaşmak gerçekçi bir yaklaşım olmayacağı için çalışma evrenini oluşturmak amacıyla Gecekondu turizmi, “Scopus akademik çalışma arama motoru” üzerinden incelenmektedir. Bu durum çalışmanın temel kısıtını oluşturmaktadır.
- Çalışma konusu inceleme alanına kısıt getirilerek oluşturulan ve “Gecekondu Turizmi (Slum Tourism)” anahtar kelimesi kapsamında çalışma evreni, toplamda 31 akademik makaleden oluşmaktadır.

- Çalışma evreni içerisinde bulunan akademik makalelerin hepsinin ulaşılabilir durumda olması nedeniyle ayrıca bir örnekleme stratejisi kullanılmamaktadır.
- Çalışma konusu kapsamında veriler, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemiyle toplanmaktadır.
- Elde edilen veriler, sistematik derleme yöntemiyle sentezlenmektedir.

Araştırma Soruları;

- Gecekondu turizmi üzerine yayımlanmış makaleler veri elde edilen destinasyon açısından incelenebilir mi?
- Gecekondu turizmi üzerine yayımlanmış makaleler yayım yılı ve atıf sayısı kapsamında değerlendirilmesi mümkün müdür?
- Gecekondu turizmi üzerine yayımlanmış makalelerde kullanılan araştırma yöntemlerine ilişkin bir değerlendirme yapılabilir mi?
- Gecekondu turizmi üzerine yayımlanmış makalelerin konu başlıklarına ilişkin bir değerlendirme yapılabilir mi?
- Gecekondu turizmi üzerine yayımlanmış makalelerde kullanılan veri toplama tekniğine ilişkin bir değerlendirme yapılabilir mi?

Gecekondu turizmi üzerine doküman analizi yöntemiyle elde edilen bulgular, sistematik bir şekilde derlenerek araştırma sorularına yanıt aranacaktır.

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini, “Gecekondu Turizmi” ilişkisini ortaya çıkarmak üzere ampirik ve ampirik olmayan yöntemle gerçekleştirilen akademik makaleler oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırma konusu ile ilgili yapılan çalışmaların tespitinin, diğer ifadeyle evrenin genişliğinin belirlenebilmesinin zor olması nedeniyle araştırmacı tarafından çalışma evreni oluşturulmuştur. Karasözen vd., (2011) tarafından yapılan çalışmada, Scopus veri tabanı, bölgesel ve özgün yayın anlamında daha zengin olması nedeniyle söz konusu veri tabanı çalışma evreni olarak belirlenmiştir.

Bu doğrultuda, Scopus veri tabanı arama motoruna, çalışma konusu ile ilgili “Gecekondu Turizmi/Slum Tourism” anahtar kelimeleri birlikte girilmiş, arama sınırları sadece makaleler olacak şekilde kısıtlama getirilmiştir.

Bu kapsamda çalışmanın evreni, Gecekondu turizmi kapsamında araştırma gerçekleştiren 31 makaleden oluşmaktadır. Çalışma evreni içerisinde yer alan akademik makalelerin hepsinin ulaşılabilir durumda olması nedeniyle ayrıca bir örnekleme stratejisi kullanılmamıştır.

Veri Toplama ve Analizi

Bu çalışma, Gecekondu turizmi ile ilgili akademik makaleler aracılığı ile bütüncül bir şekilde ortaya çıkarmak amacıyla sistematik derleme yöntemi aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda, çalışmada veri toplama yöntemi olarak doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma evreni olarak belirlenen Scopus veri tabanı üzerinden anahtar kelimeler (Gecekondu Turizmi/ Slum Tourism) aracılığıyla çalışma konusu ile ilgili makalelere ulaşılmış ve veri seti oluşturulmuştur.

Çalışmanın temel sorusuna ulaşmak ve çalışma amacına uygunluğunu sağlamak için doküman türünde “makale” kısıtı getirilerek bir tane dışlama

kriteri oluşturulmuştur. Bu çerçevede yapılan alanyazın incelemesinden sonra toplamda çalışma konusu ile ilgili otuz makaleye ulaşılmıştır. Sistematik derleme kapsamında elde edilen otuz makale, doküman analizi tekniği ile analiz edilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Çalışmada, Gecekondu turizmi ile ilgili araştırma gerçekleştiren makaleleri bütüncül bir şekilde incelemek amaçlanmaktadır. Bu çerçevede, çalışma sistematik derleme yöntemiyle tasarlanmış ve araştırma sorularını cevaplayabilecek şekilde doküman analizi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular araştırma soruları kapsamında tablolara yansıtılmış ve yorumlanmıştır.

Gecekondu turizmi üzerine yayımlanmış makalelerin, veri elde edilen destinasyon açısından dağılımının incelenmesi amacıyla Tablo 1 oluşturulmuştur.

Tablo 1: Veri Elde Edilen Destinasyon Açısından Dağılımı

Veri Elde Edilen Destinasyon	f	%	Veri Elde Edilen Destinasyon	f	%
Güney Afrika	4	12,9	Meksika	1	3,2
Brezilya+Hindistan+Güney Afrika	4	12,9	Hindistan	1	3,2
Dharavi	3	9,6	Manilla	1	3,2
Rio De Janerio	3	9,6	Soweto (Johannesburg-Güney Afrika)	1	3,2
Endonezya	3	9,6	Cape Town+Mumbai	1	3,2
Kolombiya	2	6,4	Güney Afrika+Asya+Brezilya	1	3,2
Johannesburg	2	6,4	Meksika-Jamaika	1	3,2
Cape Town (Güney Afrika)	1	3,2	Rio De Janerio+Mumbai+Güney Afrika	1	3,2
Mısır	1	3,2	Toplam	31	100

Gecekondu turizmi kapsamında çeşitli destinasyonlarının olması nedeniyle gerçekleştirilen araştırmalarla ilgili veri elde edilen destinasyonlarda farklılık göstermektedir. Söz konusu bu farklılığı bütüncül bir şekilde gösterebilmek amacıyla Tablo 1 oluşturulmaktadır. Tablo 1’de Gecekondu turizmi kapsamında alan yazın araştırmalarının en sık “Güney Afrika” ve “Brezilya+Hindistan+Güney Afrika” destinasyonlarında gerçekleştirildiği görülmektedir. Gerçekleştirilen çalışmaların veri elde edilen sahaları dikkate alındığında birden fazla destinasyonda çalışma yürütüldüğü

gözlenmektedir. Bazı çalışmalarda ise doküman incelemesi sonucunda veri elde edilen destinasyonlar açısından inceleme yapılırken kıyaslama yapılmış olması nedeniyle destinasyonlar birlikte verilmektedir. Bununla birlikte Dharavi, Rio De Janerio ve Endonezya gecekondu turizmi kapsamında araştırma yapılan destinasyonlar arasında üst sıralarda yer almaktadır.

Gecekondu turizmi üzerine yayımlanmış makalelerin alana katkısı açısından değerlendirilebilmesi için yayım yılı ve atıf sayısı bağlamında Tablo 2 oluşturulmuştur.

Tablo 2: Alana Katkı: Yayımlı Yılı ve Atıf Sayısı Açısından Dağılımı

Makalenin Adı	Yazar	Yayımlı Yılı	Atıf Sayısı
Slum Tourism: Developments in a Young Field of Interdisciplinary Tourism Research	Frenzel, F., Koens, K.	2012	71
Investigations into slum tourism in Mumbai: Poverty tourism and the tensions between different constructions of reality	Meschkank, J.	2011	70
We did the Slum!' - Urban Poverty Tourism in Historical Perspective	Steinbrink, M.	2012	68
Slum Tourism: Representing and Interpreting 'Reality' in Dharavi, Mumbai	Dyson, P.	2012	54
Touristic mobilities in India's slum spaces	Diekmann, A., Hannam, K.	2012	49
Theorizing slum tourism: Performing, negotiating and transforming inequality	Dürr, E., Jaffe, R.	2012	42
Festifavelisation: Mega-events, slums and strategic city staging - The example of Rio de Janeiro	Steinbrink, M.	2013	40
Urban Poverty, Spatial Representation and Mobility: Touring a Slum in Mexico	Dürr, E.	2012	34
Responsible slum tourism: Egyptian experience	Mekawy, M.A.	2012	31
Slum tourism, city branding and social urbanism: The case of Medellin, Colombia	Hernandez-Garcia, J.	2013	30
Rethinking slum tourism: Tourism in South Africa's rural slumlands	Rogerson, C.M.	2014	26
Slum tourism in the context of the tourism and poverty (relief) debate	Frenzel, F.	2013	28
Of voyeuristic safari tours and responsible tourism with educational value: Observing moral communication in slum and township tourism in Cape Town and Mumbai	Burgold, J., Rolfes, M.	2013	25
Empowering the empowered? Slum tourism and the depoliticization of poverty	Nisbett, M.	2017	19
You know that's a rip-off!': policies and practices surrounding micro-enterprises and poverty alleviation in South African township tourism	Koens, K., Thomas, R.	2016	19
Blogging slum tourism: A critical discourse analysis of travel blogs	Muldoon, M., Mair, H.	2016	12
From Slum Tourism to Smiley Selfies: The Role of Social Identity Strength in the Consumption of Morally Ambiguous Experiences	Von Schuckmann, J., Barros, L.S.G., Dias, R.S., Andrade, E.B.	2018	11
Does this Look Like a Slum? Walking Tours in the Johannesburg Inner City	Hoogendoorn, G., Giddy, J.K.	2017	9
Re-creating slum tourism: Perspectives from South Africa	Booyens, I., Rogerson, C.M.	2019	8
On the Question of Using the Concept 'Slum Tourism' for Urban Tourism in Stigmatised Neighbourhoods in Inner City Johannesburg	Frenzel, F.	2018	7
Slum Tourism: A Review of State-of-the-Art Scholarship	Tzanelli, R.	2018	6
Social capital in poverty alleviation through Pro-Poor Tourism concept in Slum Area (Case Study: Kelurahan Jodipan, Malang City)	Prayitno, G., Sari, N., Putri, I.K.	2019	5
Tourist and resident perspectives on 'slum tourism': the case of the Vilakazi precinct, Soweto	Hoogendoorn, G., Letsatsi, N., Malleka, T., Booyens, I.	2020	3
Slums of hope: Sanitising silences within township tour reviews	Huysamen, M., Barnett, J., Fraser, D.S.	2020	2
Morality in aversion?: Meditations on slum tourism and the politics of sight	Henry, J.	2020	1
Exploring virtual reality experiences of slum tourism	Griffin, T., Muldoon, M.	2020	1
What is the host community perception of slum tourism in Colombia?	Herrero Amo, M.D., Jayawardena, C., Laloum Gaultier, S.	2019	1
Developing a model of film-induced slum tourism motivations: An exploratory, qualitative approach	De Araújo, A.F., Vieira, A.L., Costa, C.	2018	1

Tablo 2’de alanyazına atıf sayısı bağlamında katkı sağlayan makalelerin yayım yılı açısından değerlendirme sonuçları gösterilmektedir. Atıf sayısı açısından sıralamanın yapıldığı 31 makale sonucuna göre en sık atıf alma sayısına Frenzel ve Koens tarafından 2012 yılında gerçekleştirilen çalışmanın sahip olduğu görülmektedir.

Bu anlamda gecekondur turizmi kapsamında incelenen 31 makaleden 28’inin atıf alarak alana katkı sağladığı görülmektedir.

Gecekondur turizmi üzerine yayımlanmış makalelerde kullanılan araştırma yöntemlerine ve veri analiz tekniğine ilişkin makalelerin dağılımı, Tablo 3’de gösterilmektedir.

Tablo 3: Araştırma Yöntemleri ve Veri Toplama Tekniğine İlişkin Dağılım

Araştırma Yöntemleri	Veri Toplama Tekniği		
	Ampirik	Nitel	4
		Nitel	13
		Karma	2
Ampirik Olmayan	Alan Yazın Tarama	12	
Toplam		31	

Tablo 3’de gecekondur turizmne ilişkin gerçekleştirilen çalışmaların araştırma yöntemlerinde ağırlıklı olarak nitel araştırma yöntemlerinin (13) ve alan yazın taramasının (12) kullanıldığı görülmektedir. Diğer bir ifadeyle gecekondur turizmi kapsamında gerçekleştirilen çalışmaların çoğunluğunda veriler ampirik yaklaşımla elde edilmektedir.

Ampirik olmayan yaklaşımla da gecekondur turizmi üzerine gerçekleştirilen makalelerin olduğu Tablo 3’de görülmektedir.

Gecekondur turizmi üzerine yayımlanmış makalelerin konu başlıkları bakımından gerçekleştirilen inceleme sonuçları Tablo 3.4’de gösterilmektedir.

Tablo 4: Konu Başlıklarına Göre Dağılımı

Konu	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2014	2013	2012	2011	Toplam	
											f	%
Gecekondur Turizmi Tarihsel Süreç									2		2	6,4
Turizm Deneyimi		3			1				3	1	8	25,8
Turizm Pazarlaması (İmaj/Marka)	2			3		1			2		8	25,8
Turizm Ürünü			1					1	1		3	9,6
Ev Sahibi Toplum			2	2	1		1	1			7	22,5
Turizmde Etik		1						1			2	6,4
Turizm Mevzuatı						1					1	3,2
Toplam	2	4	3	5	2	2	1	3	8	1	31	100

Gecekondur turizmi üzerine yayınlanan makalelerin konu başlıklarına göre dağılımı Tablo 4’de incelenmektedir. Gecekondur turizmi ile ilgili gerçekleştirilen çalışmaların ağırlıklı olarak Turizm Deneyimi (8) ve Turizm Pazarlaması (8) üzerine olduğu görülmektedir. Bu konularla birlikte ev sahibi toplumun gecekondur turizmne yaklaşımı (7) ile ilgili çalışmalarında sıklığı göze çarpmaktadır. Özellikle ev sahibi toplumun söz konusu turizm

çeşidine ilişkin yaklaşımlarının; ekonomik kalkınma, sosyal kimlik ile ilgili kaygılar ve sosyal sermaye boyutlarında incelendiği tespit edilmektedir. Turizm deneyimi ile ilgili konuların ise ağırlıklı olarak turistlerin deneyimini belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği sadece bir çalışmada hem toplumun hem de turistlerin deneyimleri incelenerek kıyaslama yapıldığı görülmektedir.

Tablo 4’de gecekondur turizmi il ilgili gerçekleştirilen çalışmaların 2011 ile 2021 yılları arasında yayımlandığı tespit edilmektedir. Gecekondur turizmne ilişkin çalışmaların en sık 2012 yılı (8) içerisinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu bağlamda, yeni gelişen bir turizm çeşidi olarak akademisyenler tarafından incelenmeye başlandığı düşünülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Turizm çok boyutlu ve çok çeşitli yapısıyla ortaya çıkmaktadır. Turizm çeşitlerinin ortaya çıkışında ise turistlerin motivasyonları söz konudur. Fakir bölgelerde, sefalet içerisinde yaşayan insanların hayatlarına ilişkin fikir elde edebilmek, gözlemlenmek ve deneyimlenmek gibi amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen gecekondur turizmi faaliyetleri birçok açıdan değerlendirilmektedir. Özellikle gecekondur turizminin bir turizm ürünü olarak düşünüldüğünde gelir getirici bir değer olarak görüldüğü düşünülmesine rağmen insanların hayatlarına geçici sürelerle dahil olmanın etik olup olmadığı konusunun ortaya çıktığı görülmektedir.

Gecekondur turizmi ile ilgili makalelerin süreci incelendiğinde akademisyenler için yeni bir konu olarak değerlendirilebilmektedir. Öncelikli olarak birçok turizm deneyimi ile kıyaslandığında gecekondur turizmi deneyiminin oldukça farklı olması sonucunda çalışmaların bu yönde ağırlık kazandığı görülmektedir. Ayrıca, gecekondur turizmi pazarının Hindistan, Güney Afrika gibi belirli destinasyonlarda yoğunlaştığı de ortaya çıkan diğer bir sonuçtur.

Gecekondur turizm deneyiminin bu denli farklılaşması, profesyonel turlar hazırlanarak ilgili destinasyonların ziyaret edilmesi sonucunda turizm pazarlaması konusu alanyazında dikkat çeken bir diğer konu olarak ortaya çıkmaktadır. Öte yandan, gecekondur turizmi ve gerçekte yaşayan insanların yaşamlarına özellikle gözlem yoluyla dahil olmanın hukuki endişeler getirdiği görülmektedir.

Gecekondur turizminin ahlaki boyutu da bu anlamda incelenmektedir. Ancak alanyazında turizm mevzuatı ve turizm etiği konusunda yeterince değerlendirilmediği konu dağılımları incelendiğinde ortaya çıkmaktadır.

Gecekondur turizmi kapsamında gerçekleştirecek çalışmalar bağlamında gecekondur turizm etiği ve gecekondur turizm mevzuatı incelenerek alanyazına bu anlamda katkı sağlanabilir.

KAYNAKÇA

Booyens, I. ve Rogerson, C.M. (2019). Re-creating slum tourism: Perspectives from South Africa, *Urbani Izziv*, 30, 52-63. DOI: 10.5379/urbani-izziv-en-2019-30-supplement-004

Burgold, J. ve Rolfes, M. (2013). Of voyeuristic safari tours and responsible tourism with educational value: Observing moral communication in slum and township tourism in Cape Town and Mumbai. *Die Erde Journal of the Geographical Society of Berlin*. 144(2), 161-174 DOI: 10.12854/erde-144-12

Çakır, S. (2011). Türkiye’de göç, kentleşme/gecekondur sorunu ve üretilen politikalar. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23, 209-222.

Dürr, E. (2012). Urban poverty, spatial representation and mobility: touring a slum in Mexico. *International Journal of Urban and Regional Research*, 36(4), 706-724. DOI: 10.1111/j.1468-2427.2012.01123.x

Dürr, E. ve Jaffe, R. (2012). Theorizing slum tourism: Performing, negotiating and transforming inequality. *European Review of Latin American and Caribbean Studies*, 93, 113-123. DOI: 10.18352/erlacs.8367

Dyson, P. (2012). Slum Tourism: Representing and Interpreting 'Reality' in Dharavi, Mumbai. *Tourism Geographies*. 14(2), 254-274. DOI: 10.1080/14616688.2011.609900

Frenzel, F. (2013). Slum tourism in the context of the tourism and poverty (relief) debate. *Die Erde Journal of the Geographical Society of Berlin*. 144(2), 117-128. DOI: 10.12854/erde-144-9.

Frenzel F. and Koens K. (2012) Slum tourism: developments in a young field of interdisciplinary tourism research. *Tourism Geographies*, 14 (2), 195-212. DOI: 10.1080/14616688.2012.633222

Frenzel, F. (2018). On the Question of Using the Concept ‘Slum Tourism’ for Urban Tourism in Stigmatised Neighbourhoods in Inner City Johannesburg. *Urban Forum*, 29(1), 51-62. DOI: 10.1007/s12132-017-9314-3

Frenzel, F., Koens, K., Steinbrink, M. and Rogerson, C.M. (2015). Slum tourism: state of the art. *Tourism Review International*, 18(4), 237-252. DOI:10.3727/154427215X14230549904017

- Griffin, T. ve Muldoon, M. (2020). Exploring virtual reality experiences of slum tourism. *Tourism Geographies*, DOI: 10.1080/14616688.2020.1713881
- Henry, J. (2020). Morality in aversion?: Meditations on slum tourism and the politics of sight. *Hospitality and Society*, 10(2), 157-172. https://doi.org/10.1386/hosp_00018_1
- Hernandez-Garcia, J. (2013). Slum tourism, city branding and social urbanism: The case of Medellin, Colombia. *Journal of Place Management and Development*, 6(1), 43-51. DOI: 10.1108/17538331311306122
- Herrero Amo, M. D., Jayawardena, C. ve Laloum Gaultier, S. (2019). What is the host community perception of slum tourism in Colombia?. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 11(2), 140-146. DOI:10.1108/WHATT-12-2018-0086
- Hoogendoorn, G. ve Giddy, J.K. (2017). "Does this Look Like a Slum?" Walking Tours in the Johannesburg Inner City. *Urban Forum*, 28(3), 315-328. DOI: 10.1007/s12132-017-9307-2
- Hoogendoorn, G., Letsatsi, N., Malleka, T. ve Booyens, I. (2020). Tourist and resident perspectives on 'slum tourism': the case of the Vilakazi precinct, Soweto. *GeoJournal*, 85(4), 1133-1149. DOI:10.1007/s10708-019-10016-2
- Huysamen, M., Barnett, J., ve Stanton Fraser, D. (2020). Slums of Hope: Sanitising silences within township tour reviews. *Geoforum*, 110, 87-96. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2020.01.006>
- Karasözen, B., Bayram, Ö. G. ve Zan, B. U. (2011). "Wos ve Scopus Veri Tabanlarının Karşılaştırması". *Türk Kütüphaneciliği*, 25(2), 238-260. <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/370>
- Kieti, D.M. and Magio, K.O. (2013). The ethical and local resident perspectives of slum tourism in Kenya. *Advances in Hospitality and Tourism Research (AHTR)*, 1(1), 1-21.
- Koens, K., ve Thomas, R. (2016). "You know that's a rip-off": policies and practices surrounding micro-enterprises and poverty alleviation in South African township tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 24(12), 1641-1654. DOI: 10.1080/09669582.2016.1145230
- Mekawy, M. A. (2012). Responsible slum tourism: Egyptian experience. *Annals of Tourism Research*, 39(4), 2092-2113. DOI: 10.1016/j.annals.2012.07.006
- Meschkank, J. (2011). Investigations into slum tourism in Mumbai: Poverty tourism and the tensions between different constructions of reality. *GeoJournal*, 76 (1). 47-62. DOI: 10.1007/s10708-010-9401-7
- Muldoon M. ve Mair H. (2016). Blogging slum tourism: A critical discourse analysis of travel blogs. *Tourism Analysis*, 21 (5), 465-479, DOI: 10.3727/108354216X14653218477525
- Nisbett, M. (2017). Empowering the empowered? Slum tourism and the depoliticization of poverty. *Geoforum*, 85, 37-45. DOI: 10.1016/j.geoforum.2017.07.007
- Prayitno, G., Sari, N. ve Putri, I.K. (2019). Social capital in poverty alleviation through Pro-Poor Tourism concept in Slum Area (Case Study: Kelurahan Jodipan, Malang City). *International Journal of GEOMATE*, 16 (55), 131-137. DOI: <https://doi.org/10.21660/2019.55.37152>
- Rogerson, C.M. (2014). Rethinking slum tourism: Tourism in South Africa's rural slumlands. *Bulletin of Geography*, 26(26), 19-34. DOI: 10.2478/bog-2014-0042
- Rolfes, M., Steinbrink, M. and Uhl, C. (2009). Townships as attraction: A case study on township tourism in Cape Town. Potsdam: Universitätsverlag.
- Rolfes, M. (2010). Poverty tourism: theoretical reflections and empirical findings regarding an extraordinary form of tourism. *GeoJournal*, 75, 421-442. DOI 10.1007/s10708-009-9311-8
- Sarrica, M., Rega, I., Inversini, A. and Norton, L.S. (2021). Slumming on social media? E-mediated tourist gaze and social representations of Indian, South African, And Brazilian slum tourism destinations. *Societies*, 11(3), 106, 1-17. <https://doi.org/10.3390/soc11030106>
- Schuckmann, J.V., Barros, L., Dias, R. ve Andrade, E.B. (2018). From Slum Tourism to Smiley Selfies: The Role of Social Identity Strength in the Consumption of Morally Ambiguous Experiences. *Journal of Consumer Psychology*, 28(2), 192-210. DOI: 10.1002/jcpy.1016
- Steinbrink, M., Buning, M., Legant, M., Schauwinhold, B. and Süssenguth, T. (2016). Touring Katutura! Poverty, tourism, and poverty

tourism in Windhoek, Namibia, Potsdam: Universitätsverlag Potsdam.

Steinbrink, M. (2013). Festifavelisation: Mega-events, slums and strategic city-staging - The example of Rio de Janeiro. *Die Erde Journal of the Geographical Society of Berlin*, 144(2), 129-145. DOI: 10.12854/erde-144-10

Steinbrink, M. (2012). 'We did the Slum!' - Urban Poverty Tourism in Historical Perspective. *Tourism*

Geographies, 14(2), 213-234. DOI: 10.1080/14616688.2012.633216

Tzanelli R. (2018). Slum Tourism: A review of state-of-the-art scholarship *Tourism, Culture and Communication*, 18 (2), 149-155. DOI: 10.3727/109830418X1523035346952

Yıldız, S. ve Yıldız, Z. (2018). Gecekondu turizmi: bir çözüm mü? yoksa bir problem mi? *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6 (4), 974-992. DOI: 10.21325/jotags.2018.344

Etik Onay

Bu çalışma, katılımcılardan birebir veri toplamayı gerektiren araştırma kapsamına girmediği ve veriler ikincil veri olarak elde edildiği için etik kurul onayı gerektirmeyen çalışmalar arasında yer almaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yazarlar çalışmaya eşit katkıda bulunmuştur.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.